

УДК 7.071.3:658.589.012.32(045)
DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863.2/33.215887>

Марина ПИЛИПЧУК,
orcid.org/0000-0001-8251-4328
старший викладач кафедри англійської філології і перекладу
факультету лінгвістики та соціальних комунікацій
Національного авіаційного університету
(Київ, Україна) maryna.pylypchuk@npp.nau.edu.ua

ЗМІСТ І ХАРАКТЕРИСТИКА ІННОВАЦІЙНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ ПЕРЕКЛАДАЧІВ

У статті представлено результати теоретичного аналізу змістових характеристик інноваційної професійної діяльності студентів – майбутніх перекладачів. Автор аналізує сутність понять «інновація», «інноваційна діяльність», «інноваційна діяльність перекладача» у площині психолого-педагогічних наукових досліджень провідних вітчизняних та закордонних учених; розглядає структуру моделі інноваційної перекладацької діяльності; акцентує увагу на особистісно-професійних якостях сучасного перекладача в умовах інноваційної професійної діяльності.

Зокрема, зазначається, що основними чинниками трансформації класичної моделі професійної діяльності перекладача в інноваційну є комп'ютеризація та глобалізація суспільства. Це стає поштовхом до створення нових спеціальностей та видів перекладу, як-от постредагування, дублювання, субтитрування, локалізація тощо. У зв'язку із цим змінюється роль перекладача як медіатора, де відтепер йому здебільшого належить проміжна роль редактора перекладу, виконаного комп'ютерними системами перекладацької пам'яті (ТМ), машинного (МТ) і автоматизованого перекладу (САТ).

Особистісно-професійні якості сучасного фахівця з перекладу розглядаються в межах двох площин: міжкультурної комунікації та виконання перекладацьких проєктів. До першої категорії належать особистісні характеристики, необхідні для успішного виконання професійних функцій усного перекладача, як-от гарна пам'ять, належне володіння іноземною та рідною мовами, висока культура, широка енциклопедична ерудиція, комунікабельність, такт, здатність до самоосвіти та рефлексії, розмаїття інтересів, психологічна стійкість. У галузі письмового перекладу визначальними чинниками професіоналізму залишаються знання та застосування комп'ютерних систем перекладу (МТ, ТМ, САТ) у перекладацькій діяльності.

У зв'язку із цим автор убачає необхідність оновлення освітньої парадигми в закладах вищої освіти в напрямі формування конкурентоспроможних фахівців із перекладу з урахуванням умов інноваційної професійної діяльності.

Ключові слова: інновація, інноваційна діяльність, модель інноваційної діяльності, студенти – майбутні перекладачі.

Maryna PYLYPCHUK,
orcid.org/0000-0001-8251-4328
Senior Lecturer at the English Philology and Translation Department
of the Faculty of Linguistics and Social Communications
National Aviation University
(Kyiv, Ukraine) maryna.pylypchuk@npp.nau.edu.ua

THE STRUCTURE AND CONTENT OF TRANSLATION STUDENTS' INNOVATIVE PROFESSIONAL ACTIVITY

The paper features the results of the theoretical analysis of the content characteristics of translation students' innovative professional activity. The author analyses the essence of "innovation", "innovative activity", "translator's innovative activity" in the field of psychological and pedagogical research of leading Ukrainian and foreign scientists; considers the structure of the innovative translation activity model; focuses on the personal and professional qualities of a modern translator in terms of innovative professional activity.

The computerization and globalization of modern society are noted to be the main triggers for the transformation of a classical model of translators' professional activity into an innovative one. This is the impetus for the creation of new specialties and types of translation, including post-editing, dubbing, subtitling, localization, etc. As a result, the role of a translator as a mediator is changing into the intermediate position of a machine translation post-editor. Machine translation is performed by translation memory computer systems (TM), machine translation (MT), and computer-assisted translation tools (CAT).

The personal and professional qualities of a modern specialist in the field of translation are considered within two perspectives: intercultural communication and the implementation of translation projects. The first category is necessary for an interpreter to successfully perform professional functions and includes such personal characteristics as a good memory, excellent command of foreign and native languages, high culture, broad encyclopedic erudition, sociability, tact, ability to self-education and reflection, diversity of interests, psychological stability. In the field of written translation, knowledge of computer translation systems (MT, TM, CAT) remains the determining factor of professionalism.

In this regard, the author sees the need to update the educational paradigm at higher education institutions to form competitive translators in terms of innovative professional activity.

Key words: *innovation, innovative activity, innovative activity model, translation students.*

Постановка проблеми. На сучасному етапі розвитку глобалізованого суспільства особливу роль відіграє його інноваційний потенціал. Це, у свою чергу, вимагає підготовки конкурентоспроможних фахівців, здатних системно і конструктивно мислити, швидко знаходити потрібну інформацію, ухвалювати адекватні рішення, утілювати принципово нові ідеї в різних галузях знань. За таких умов інноваційна професійна діяльність стає невід'ємним чинником розвитку професійного становлення «інноваційного фахівця». Моделювання інноваційної професійної діяльності перекладачів потребує глибокого аналізу її структури та визначення характерних ознак.

Аналіз досліджень. Обґрунтуванню структури, змісту та результатів інноваційної діяльності в педагогіці вищої школи присвячені праці І. Дичківської, Н. Лапіна, Л. Козак, О. Козлової, Д. Кокуріна, Ю. Максимова, К. Матвєєвої, С. Полякова, В. Сластьоніна й інших.

Філософський аспект інноваційної діяльності висвітлено в дослідженнях вітчизняних (В. Андрущенко, Б. Гершунського, П. Завліна, В. Кременя, В. Огневюка) та закордонних (Ю. Вооглайд, Е. Роджерс, І. Шумпетер) учених.

Інноваційна діяльність майбутніх перекладачів є малодослідженою проблемою в сучасній педагогіці. Вітчизняні та закордонні науковці виділяли окремі аспекти цього питання. Так, С. Амеліна, Р. Тарасенко зосереджувалися на вивченні інновацій у формуванні інформаційної компетентності перекладачів; К. Скиба досліджувала відповідність підготовки перекладачів європейським стандартам; О. Князева визначила модель поєднання традиційних та інноваційних технологій у професійній підготовці лінгвістів-перекладачів на прикладі курсу усного перекладу.

Мета статті – розкрити сутність і ознаки інноваційної професійної перекладацької діяльності, а також визначити ключові особистісно-професійні якості сучасного фахівця з перекладу.

Виклад основного матеріалу. Швидко поширення комп'ютеризації та найновіших технологічних засобів трансформували зміст сучасної професійної перекладацької діяльності. Тради-

ційні уявлення про перекладацьку діяльність відступають у минуле. Замість них з'являється нова складна професійна модель перекладача, стрімко розвиваються нові перекладацькі спеціальності: гід-перекладач (переклад-супровід), перекладач фільмів, відеоконференцій, перекладач – укладач технічної документації, субтитрів, перекладач реклами тощо. У царині письмового перекладу під впливом комп'ютерних програм перекладу: систем перекладацької пам'яті Translation Memory (далі – ТМ), автоматизованого перекладу Computer-Aided Translation (далі – САТ) та машинного перекладу Machine Translation (далі – МТ), великого значення набувають такі види перекладу, як постредагування, дублювання, субтитрування, локалізація. Усе це потребує оновлення освітньої парадигми та формування в майбутніх перекладачів професійних якостей, які б робили їх конкурентоспроможними в умовах інноваційної професійної діяльності.

Започатковуючи нашу наукову розвідку, уважаємо логічним дослідити й уточнити сутність понять «інновація», «інноваційна діяльність» та «інноваційна діяльність перекладача» у площині психолого-педагогічних наукових досліджень провідних вітчизняних та закордонних учених.

Термін «інновація» (*in* – «в», *novus* – «новий») має латинське походження і в перекладі означає оновлення, зміну, введення чогось нового, процес упровадження наукової ідеї у практику. С. Поляков зазначає, що слово «інновація» з'явилося в науці наприкінці ХІХ ст. в роботах економістів і культурологів (Поляков, 1993: 5). У 30-ті рр. ХХ ст. на Заході з'являється окрема галузь дослідження нововведень – інноватика. Вона виникла як результат загострення у кризові часи потреб фірм у діяльності з розроблення нових ідей і послуг.

У тлумачному словнику української мови (Словник української мови: в 11-ти томах) зміст поняття «інновація» трактується як явище (нововведення, новітня зміна чи винахід) та як процес (діяльність, спрямована на створення принципово нових, удосконалених або більш відповідних умовам технологій, виробів тощо).

У науковій літературі поширені кілька підходів до визначення сутності інновації. За визначенням М. Лапіна (Лапін, 2008), інновація (або ж нововведення) – це комплексний процес створення, розповсюдження та впровадження нового практичного засобу (новації).

П. Завлін і А. Васильєв (Завлін, Васильєв, 1998) розуміють інновацію як використання результатів наукових досліджень і розробок, спрямованих на вдосконалення процесу виробничої діяльності, економічних, фінансових, правових і соціальних відносин у галузі науки, культури, освіти й інших сфер діяльності суспільства.

На думку Д. Кокуріна (Кокурин, 2001), інновація – це результат діяльності щодо оновлення, удосконалення попередньої діяльності, яка приводить до заміни одних елементів іншими.

В. Кремень (Кремень, 2008: 26) не лише розглядає інновацію як нововведення, а й поєднує її зі здатністю до нового мислення, переосмислення наявних теорій, сталих істин, правил та норм поведінки в науці, освіті, політиці, культурі тощо. Він вважає, що жодне нововведення не відбудеться, якщо мислення не буде інноваційним.

Якщо узагальнити різноманітні трактування, поняття «інновація» розуміємо як складний процес уведення нових елементів, підходів та принципів замість тих, що діють, що відбувається внаслідок еволюційних змін суспільства загалом, прогресу науки і техніки в галузі фундаментальних та прикладних досліджень, що сприяє підвищенню ефективності в будь-якій сфері діяльності та забезпечує економічний, технічний чи соціальний ефект.

Термін «інноваційна діяльність» уживається в законодавчій, філософській, психолого-педагогічній та довідковій літературі. Так, у Законі України «Про інноваційну діяльність», який спрямований на підтримку розвитку економіки України інноваційним шляхом, термін «інноваційна діяльність» визначено як «діяльність, що спрямована на використання і комерціалізацію результатів наукових досліджень та розробок і зумовлює випуск на ринок нових конкурентоздатних товарів і послуг» (Закон України, 2002).

Проведений аналіз психолого-педагогічної літератури свідчить, що у сучасній педагогіці існують різні підходи до структурування інноваційної діяльності, з виділенням значущості тих чи інших компонентів.

Так, на думку І. Дичківської, інноваційна діяльність, будучи складним і багатоплановим феноменом, своїм змістом охоплює: процес взаємодії індивідів, спрямований на розвиток, пере-

творення об'єкта, переведення його в якісно новий стан; системну діяльність щодо створення, освоєння та застосування нових засобів; особливий вид творчої діяльності, що об'єднує різноманітні операції і дії, спрямовані на набуття нових знань, технологій, систем (Дичківська, 2004: 6).

Побудова моделі інноваційної діяльності В. Сластьоніна спирається на системно-діяльнісну концепцію інноваційних процесів (Н. Лапін, А. Пригожин, Б. Сазонов). Модель включає структурні та функціональні компоненти. До першого відносять мотиваційний, креативний, технологічний, рефлексивний складники. Другий компонент є методично й особистісно орієнтованим та включає переробку освітніх програм, планування роботи, ухвалення рішення з використання інновацій, прогнозування труднощів, формування цілей, упровадження нововведень у педагогічний процес, корекцію й оцінку інноваційної діяльності (Сластьонін, 2001).

Основу моделі інноваційної діяльності, розробленої Ю. Максимовим, становить аналіз етапів інноваційного процесу: створення, усвідомлення, опанування та запровадження інновацій та структура готовності особистості до різних видів діяльності (Максимов, 2001). Згідно із цим, до структурних компонентів моделі дослідник відносить: знання педагогічних та інноваційних процесів, рефлексію діяльності, подолання перешкод до запровадження інноваційної діяльності, стимули й інші особливості запровадження, здатності до інновацій.

У структурі інноваційної діяльності О. Козлової визначаються сутнісні (які виявляють внутрішній зміст) компоненти – філософський, мотиваційний, креативний, рефлексивний, валеологічний і технологічний, де системоутворювальним є креативний компонент (Козлова, 1999).

Під «інноваційною діяльністю» розуміємо вид діяльності, пов'язаний із трансформацією науково-технологічних досягнень у новий чи покращений продукт або технологічний процес, що використовується у практичній діяльності, адаптований до актуальних вимог суспільства.

Погоджуємося з думкою Л. Хорунжої (Хорунжа, 2014) та вважаємо, що зміст сучасної професійної перекладацької діяльності змінився під впливом швидкого поширення комп'ютеризації та найновіших технологічних засобів. Відтепер, як зазначає дослідниця, «необхідними стають такі професійні якості перекладача, як здатність працювати у стресових умовах, аналізувати, переформулювати, компресувати, редагувати текст, дотримуючись обмеженості часу, відчувати мову,

характерну для засобів відеоінформації, швидко ухвалювати рішення і брати на себе відповідальність за якість перекладів перед замовниками, телевізійними компаніями, розповсюджувачами відеофільмів, здатність працювати в команді, співпрацювати зі спеціалістами інших галузей і різним рівнем авторитарності, юридична грамотність» (Хорунжа, 2014: 154).

Ринок перекладацьких послуг трансформується під впливом збільшення обсягу вимог до перекладу як професійної діяльності. На зміну традиційній комунікативній моделі приходять більш складна професійна модель, де перекладачеві здебільшого належить проміжна роль редактора машинного перекладу.

Як зауважують Н. Нечасва та С. Светова (Нечасва, Светова, 2018), постредагування машинного перекладу – новий вид діяльності, який за останні п'ять років посів своє провідне місце в сучасному перекладацькому процесі та докорінно змінив класичну роль письмового перекладача.

У моделі професійної діяльності перекладача – постредактора машинного перекладу (див. рис. 1), що розроблена на основі поглядів Ю. Чакирової (Чакирова, 2013: 138), постредагування перетворюється на основний фокус, центр професійного перекладацького процесу. Відразу треба підкреслити, що саме ця центральна позиція відрізняє постредагування від будь-якої іншої редакції / корекції / редагування перекладу, зробленого людиною, які є лише заключним (а не центральним) етапом процесу. Комп'ютерні системи перекладу (МТ, ТМ, САТ) перетворюють текст мови оригіналу (далі – МО) відправника (В) на транслят мови перекладу (далі – МП). Головна роль перекладача-постредактора полягає в узгодженні тексту машинного перекладу (трансляту) до норм МП як кінцевого якісного перекладацького продукту для одержувача (О).

В Україні натеper існує велике розмаїття професій і посад перекладацького персоналу. На сучасному ринку праці великий попит мають усні перекладачі синхронного та послідовного перекладу, перекладачі художньої та технічної літератури, перекладачі-референти, перекладачі-редактори, перекладачі-локалізатори, спеціалісти з якості перекладу, копірайтери, транскреатори

(у рекламному бізнесі), термінологи тощо. За місцем роботи та способом пошуку клієнтів перекладачі поділяються на штатних (які працюють на підприємстві) та фрілансерів (які самостійно шукають замовників).

Водночас у Класифікаторі професій України (Класифікатор професій) представлені лише дві первинні посади з перекладу: перекладач та усний перекладач (код КП 2444.2). У цю категорію входять такі професії, як гід-перекладач, перекладач технічної літератури та редактор-перекладач.

Вищезазначене зумовлює організацію підготовки відповідного кадрового забезпечення. Підготовка фахівців з перекладу має низку особливостей, зумовлених соціально-економічними та науково-технічними тенденціями. Найбільш актуальними серед них є вимога конкурентоспроможності, потреба суміщення виробничих функцій, опанування нових технологій і методів професійної діяльності, урахування потреби в галузі перекладацьких послуг.

Оскільки професійна діяльність сучасного перекладача лежить у двох площинах – міжкультурної комунікації та перекладу, важливими є професійні здібності як у сфері міжособистісних відносин, так і у сфері виконання перекладу (Ліпатова, Литвинов, 2012).

У першу групу включені такі складники: усвідомлення соціальної ролі перекладача; відповідність вимогам ринку, уміння шукати роботу відповідно до профілю підготовки; уміння спілкуватися із клієнтами, встановлювати контакти з постійними клієнтами; здатність вести переговори із клієнтами про ціну, строки, умови праці, доступ до необхідної інформації тощо; здатність уточнювати і змінювати умови виконання роботи із клієнтами й іншими зацікавленими особами; планування й управління своїм часом, постійне підвищення власної кваліфікації; уміння підрахунку вартості послуг, що надаються; дотримання зобов'язань, термінів, інструкцій, поведінкових норм; знання стандартів, які використовуються на ринку перекладацьких послуг; дотримання професійної етики перекладача; уміння працювати під керівництвом, у команді (здатність встановлювати контакти, шукати і знаходити компроміси); здатність працювати у віртуальній команді; здатність

Рис. 1. Модель професійної діяльності перекладача – постредактора машинного перекладу

до самооцінки, відкритість для нових технологій, здатність адаптуватися до нових умов праці.

Друга група пов'язана власне із процесом створення перекладу і стосується медіаторських здібностей перекладача: уміння створити і запропонувати переклад, який відповідає запиту клієнта; здатність правильно визначити етапи і вибрати стратегію перекладу; здатність оцінити можливі труднощі перекладу і знайти способи їх подолання; уміння обґрунтувати свій вибір стратегії перекладу; освоєння професійної метамови; здатність коригувати і редагувати виконаний переклад; дотримання стандартів якості перекладу.

До типів діяльності сучасного перекладача І. Кочергин відносить власне переклад, публічні виступи, комунікацію, аналітичну роботу (Кочергин, 2006).

О. Матвєєва у своєму дослідженні (Матвєєва, 2008) наголошує на творчому й індивідуальному характері діяльності сучасного перекладача, оскільки у процесі декодування тексту перекладач обирає з кількох або багатьох можливих варіантів перекладу свій. Дослідниця також зауважує, що професійна діяльність перекладача включає обов'язкові складові частини: передперекладацький аналіз та інформаційно-пошукову діяльність. У зв'язку з розвитком науково-технічного прогресу неминуче збільшується потік інформації, отже, і знань, необхідних у професійній діяльності сучасного фахівця, тому до типів діяльності вона також додає самоосвіту.

З огляду на все зазначене підсумовуємо, що *інноваційна професійна діяльність перекладача* є складним процесом, керується сучасними тенденціями ринку щодо надання перекладацьких послуг та визначається ключовими чинниками технологічного та соціально-культурного розвитку суспільства. Вона нерозривно пов'язана з комп'ютеризацією суспільства та застосуванням комп'ютерних систем перекладу (МТ, ТМ,

САТ) у галузі письмового перекладу, а також відображає глобалізаційні процеси міжкультурної комунікації.

Інноваційна професійна діяльність усного перекладача передбачає й деякі особистісні характеристики, без яких він не зможе успішно виконувати свої професійні функції, як-от: хороша пам'ять, відмінне володіння іноземною та рідною мовами, мотивація, висока культура, широка енциклопедична ерудиція, комунікабельність, такт, здатність до самоосвіти та рефлексії, розмаїття інтересів, психологічна стійкість.

Погоджуємося з думкою О. Матвєєвої (Матвєєва, 2008) і вважаємо, що *сучасний перекладач* – це активний об'єкт міжкультурної комунікації, досвідчений користувач персонального комп'ютера, засобів зв'язку, спеціалізованого програмного забезпечення, який має набір необхідних особистісно-професійних якостей для успішного здійснення своєї професійної діяльності в комунікативному й інформаційно-пошуковому професійному просторі.

Висновки. Результати проведеного теоретичного аналізу дають змогу дійти таких висновків: понятійний апарат і змістова характеристика інноваційної перекладацької діяльності трансформуються та наповнюються новим змістом. У процесі розвитку науки та техніки невпинно розширюється спектр професій у перекладацькій діяльності, стрімко розвиваються нові види перекладу, одним із яких є постредагування машинного технічного перекладу, що пов'язаний із розвитком комп'ютерної лінгвістики.

У зв'язку із цим невід'ємним чинником підготовки майбутніх перекладачів стає формування в них навичок опанування комп'ютерних програм перекладу (ТМ, МТ, САТ), комунікативних навичок і особистісно-психологічних якостей, які роблять їх конкурентоспроможними на сучасному ринку праці.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Дичківська І. Інноваційні педагогічні технології. Київ : Академвидав, 2004. 352 с.
2. Завлин П., Васильєв А. Оценка эффективности инноваций. Санкт-Петербург : Бизнес-Пресса, 1998. 215 с.
3. Класифікатор професій ДК 003:2010. URL: https://hrliga.com/docs/KP-2010_r2z.htm (дата звернення: 14.07.2020).
4. Козлова О. Сутнісні складові інноваційної діяльності вчителя. Суми : ВВП «Мрія-1» Лтд., 1999. 92 с.
5. Кокурин Д. Инновационная деятельность. Москва : Экзамен, 2001. 574 с.
6. Кочергин И. Очерки лингводидактики китайского языка. Москва : АСТ : Восток-Запад, 2006. 192 с.
7. Лапин Н. Теория и практика инноватики : учебное пособие. Москва : Университетская книга ; Логос, 2008. 328 с.
8. Липатова В., Литвинов А. Современная модель профессиональной компетенции переводчика в контексте системы подготовки переводчиков в российских языковых вузах. *Вестник Российского университета дружбы народов. Серия «Лингвистика»*. 2012. № 2. С. 13–32.
9. Максимов Ю. Педагогические условия подготовки студентов к инновационной деятельности в школе : автореф. дис. ... докт. пед. наук: 13.00.01. Ижевск, 2001. 19 с.

10. Матвеева Е. Современный переводчик: модель специалиста. *Вестник Башкирского университета*. 2008. № 1. С. 211–213.
11. Нечаева Н., Светова С. Постредактирование машинного перевода как актуальное направление подготовки переводчиков в вузах. *Вопросы методики преподавания в вузе*. 2018. № 25. С. 64–72. DOI: 10.18720/HUM/ISSN2227-8591.25.07.
12. Новітній онлайнний словник української мови. URL: <http://sum.in.ua/f/innovacija> (дата звернення: 15.08.2020).
13. Поляков С. Педагогическая инноватика: от идеи до практики. Москва : Центр Педагогический поиск, 2007. 176 с.
14. Про інноваційну діяльність : Закон України від 4 липня 2002 р. № 40–IV. Дата оновлення: 05.12.2012. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40-15#Text> (дата звернення : 17.08.2020).
15. Слостенин В., Каширин В. Психология и педагогика : учебное пособие для студентов высших учебных заведений. Москва : Академия, 2001. 480 с.
16. Феномен інновацій: освіта, суспільство, культура : монографія / за ред. В. Кременя. Київ : Педагогічна думка, 2008. 472 с.
17. Хорунжа Л. Сутність і особливості професійної перекладацької діяльності. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія «Філологія»*. Одеса, 2014. № 11 (1). С. 154–156. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmgu_filol_2014_11\(1\)_43](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmgu_filol_2014_11(1)_43) (дата звернення: 17.08.2020).
18. Чакырова Ю. Постредактирование в транслатологической парадигме. *Вестник Пермского национального исследовательского политехнического университета. Проблемы языкознания и педагогики*. 2013. № 8. С. 137–144.

REFERENCES

1. Chakirova Yu. I. Postredaktirovanie v translatsionnoy paradijme. *Bulletin of Perm National Research Polytechnic University. Problems of linguistics and pedagogy*. 2013. № 8. pp. 137–144. [in Russian].
2. Dychkivska I. M. Innovatsiini pedahohichni tekhnolohii [Innovative pedagogical technologies]. Kyiv. : Akademvydav, 2004. 352 p. [in Ukrainian].
3. Fenomen innovatsii: osvita, suspilstvo, kultura : monohrafiya / za red. V. H. Kremenya [Phenomenon of innovations: education, society, culture: monograph / ed. by V. G. Kremen]. Kyiv : Pedahohichna dumka, 2008. 472 p. [in Ukrainian].
4. Khorunzha L. A. Sutnist i osoblyvosti profesiynoi perekkladatskoi diyalnosti [The essence and special features of professional translation practice]. *Scientific Bulletin of the International Humanities University. Series: Philology*. Odessa, 2014. № 11 (1). pp. 154–156. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmgu_filol_2014_11\(1\)_43](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmgu_filol_2014_11(1)_43) (date of the request: 17.08.2020) [in Ukrainian].
5. Klasyfikator profesii DK 003: 2010 [Occupational Classification]. URL: https://hrliga.com/docs/KP-2010_r2z.htm (date of the request: 14.07.2020) [in Ukrainian].
6. Kocherhyn I. V. Ocherky lnhvodydaktyky kytayskoho yazyka [Essays on the linguodidactics of the Chinese language]. M. : AST: Vostok-Zapad, 2006. 192 p. [in Russian].
7. Kokurin D. I. Innovatsionnaia deyatelnost [Innovative activity]. M. : Ekzamen, 2001. 574 p. [in Russian].
8. Kozlova O. H. Sutnisni skladovi innovatsiynoi diyalnosti vchytelia [Essential components of teacher's innovative activity]. Sumy : VVP "Mriya-1" LTD, 1999. 92 p. [in Ukrainian].
9. Lapyn N. Y. Teoria i praktyka innovatyky: uch. posob. [Theory and practice of innovation]. M. : Unyversytetskaia knyha; Logos, 2008. 328 p. [in Russian].
10. Lipatova V. V., Litvinov A. V. Sovremennaia model professionalnoi kompetentsii perevodchika v kontekste sistemy podgotovki perevodchikov v rossiyskikh yazykovykh vuzakh [The modern pattern of the competence for professional translators in the context of training translators at linguistic universities of Russia]. *Bulletin of Peoples' Friendship University of Russia. Linguistics series*. 2012. Nr 2. P. 13-32 [in Russian].
11. Maksimov Yu. G. Pedagogicheskie uslovia podgotovki studentov k innovatsionnoi deyatelnosti v shkole [Pedagogical conditions for preparing students for innovative activities at school]: abstract of a thesis ... PhD in Pedagogics : 13.00.01. Izhevsk, 2001. 19 p. [in Russian].
12. Matveieva, Ye. V. Sovremennyy perevodchik: model spetsialista [A modern translator: the model of a specialist]. *Bulletin of Bashkir University*. 2008. Nr 1. P. 211–213 [in Russian].
13. Nechaieva N. V., Svetova S. Yu. Postredaktirovanie mashinnogo perevoda kak aktualnoe napravlenie podgotovki perevodchikov v vuzakh [Post-editing machine translation as a new activity for teaching translation at universities]. *Teaching Methodology in Higher Education*. 2018. № 25. P. 64–72 [in Russian]. doi: 10.18720/HUM/ISSN 2227-8591.25.07.
14. Novitnii onlaynovyi slovnyk ukrayinskoi movy [The modern online dictionary of the Ukrainian language]. URL: <http://sum.in.ua/f/innovacija> (date of the request: 15.08.2020) [in Ukrainian].
15. Poliakov S. D. Pedagogicheskaya innovatika: ot idei do praktiki [Pedagogical innovation: from idea to practice]. M. : Pedagogical Search Center, 2007. 176 p. [in Russian].
16. Pro innovatsiynu diyalnist: Zakon Ukrayiny vid 04.07.2002 r. № 40–IV. Data onovlennya: 05.12.2012 [On innovative activity: Law of Ukraine of 04.07.2002 № 40–IV. Date of renovation: 05.12.2012.]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40-15#Text> (date of the request: 17.08.2020) [in Ukrainian].
17. Slastenin V. A., Kashyryn V. P. Psikhologiya i pedagogika: ucheb. posob. dlya stud. vys. ucheb. Zavedeniy [Psychology and pedagogy: textbook. manual. for stud. of high ed. institutions.]. M. : Academy, 2001. 480 p. [in Russian].
18. Zavlin P. N., Vasilev A. V. Otsenka effektivnosti innovatsii [Assessment of the effectiveness of innovations]. St. Petersburg : Business Press, 1998. 215 p. [in Russian].